Center for By og Miljø
Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm

Hørsholm Kommune
Team Vej & Park
Slotsmarken 13
2970 Hørsholm

Att. Emil Duygu Johansen

Dato: 07.10.2026
Sagsnr: 26/8482

Center for By og Miljø
Team Vej og Park

Skal du på rådhuset? Bestil tid på horsholm.dk/tid eller ring 4849 0000

Kontakt
Kristian Ravn Kongerslev
Biolog
krk757@horsholm.dk

Dispensation fra naturbeskyttelsesloven til etablering af græsningsfold på Folehave Overdrev

Hørsholm Kommune, Team Vej & Park har d. 10. august 2026 ansøgt Hørsholm Kommunes naturmyndighed om dispensation fra naturbeskyttelseslovens[1] § 3 til etablering af en græsningsfold med efterfølgende kreaturgræsning, samt udlægning af sten på Folehave Overdrev på matriklerne 69b og 69d, Hørsholm By, Hørsholm. Indenfor projektområdet er der registreret de beskyttede naturtyper: mose, sø, overdrev og fersk eng.

Formålet med græsningen er naturpleje for at bevare og styrke biodiversiteten i området.

Afgørelse

Hørsholm Kommune meddeler hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til at opsætte hegn med efterfølgende afgræsning samt at udlægge sten på Folehave Overdrev på matriklerne 69b og 69d, Hørsholm By, Hørsholm. Vilkår for dispensationen fremgår af næste afsnit.

Afgørelsen er truffet på baggrund af ansøgningsmaterialet af d. 21. maj 2026 og efterfølgende dialog med ansøger. Afgørelsen er truffet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2.

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2 bortfalder tilladelsen såfremt, at den ikke er udnyttet senest 3 år efter, at den er meddelt.

Dispensationen vedrører kun forholdet til de generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelseslovens kapitel 2. Andre nødvendige tilladelser skal søges hos de relevante myndigheder.

[1] LBK nr. 927 af 28/06/2024, Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse

Vilkår

Opsætning af hegn:

1. Hørsholm Kommunes naturmyndighed skal informeres når arbejdet med etablering af hegnet påbegyndes samt afsluttes.
2. Af hensyn til dyrelivet omkring de fugtige områder søen og mosen skal arbejdet udføres i perioden mellem 1. oktober og 1. marts.
3. Der må ikke laves varige kørespor i forbindelse med opsætningen af hegnet. Hvis der er risiko for varige spor i terrænet i forbindelse med opsætning af hegn på grund af for fugtige forhold, anvendes der køreplader.

Græsning:

4. Afgræsningen skal foregå med robuste racer af kvæg eller heste.
5. Hørsholm Kommunes naturmyndighed kan til enhver tid – efter forudgående drøftelse med ansøger – forlange græsningstrykket reduceret, hvis naturmyndigheden vurderer, at græsningen har en negativ effekt på områdets naturtyper og arter.
6. Græsningen evalueres senest 3 år efter iværksættelsen.
7. Der må som udgangspunkt ikke tilskudsfodres på arealet. Der tillades dog mineraltilskud, samt at der – efter dialog med naturmyndigheden – i særlige tilfælde (som f.eks. ekstremt vejr), kan tilskudsfodres kortvarigt. Tilskudsfodringen skal i så fald foregå udenfor beskyttede naturtyper – såfremt det er muligt.
8. I fald myndigheden vurderer at kvæg og/eller hestes færden i mosen og omkring krebseklovandhullet, fører til en uhensigtsmæssig optrampning af naturtyperne, kan myndigheden kræve at dele af sø og mose hegnes ude af foldene.
9. Der opsættes skilte/piktogrammer der henviser besøgende til hvordan de kan færdes på området.

Begrundelse

Lovgrundlag

Søer hvis areal er over 100 m^2 er beskyttet mod tilstandsændringer jf. naturbeskyttelseslovens § 3 stk. 1. Moser, ferske enge og biologiske overdrev der enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med beskyttede søer er større end 2.500 m^2 i sammenhængende areal er også beskyttet mod tilstandsændringer jf. naturbeskyttelseslovens § 3 stk. 2.

Beskyttelsen betyder, at man i tilknytning til de beskyttede naturtyper hverken må bygge, grave, lave terrænændringer, oprense, tilplante, dræne eller lignende. Forbuddet gælder også foranstaltninger uden for et beskyttet område, men som ændrer områdets tilstand.

Kommunen kan dog i særlige tilfælde give dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 jf. lovens § 65, stk. 2. Foranstaltninger, der

rækker ud over almindelig pleje af områdets hidtidige tilstand, kræver dispensation, også selv om de har til formål at forbedre naturtilstanden af området.

Før der træffes afgørelse om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, skal der jf. habitatbekendtgørelsens[2] § 6, stk. 1 foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Dette gælder også for projekter, der finder sted uden for Natura 2000-områder, men som kan have betydning ind i Natura 2000-området.

Jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1 og 2 kan der desuden ikke meddeles dispensation, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV eller kan ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV.

Beskrivelse af området

Figur 1. Luftfoto af området omkring Folehave overdrev med afgræsning af områdets beskyttede naturtyper vist.

[2] BEK nr. 1098 af 21/08/2023, Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Projektområdet omfatter Folehave Overdrev, som er beliggende matr.nr. 69d, Hørsholm By, Hørsholm og en mindre del af matr.nr. 69b, Hørsholm By, Hørsholm. Arealet har tidligere været drævet som planteskole.
I den sydlige del af projektområdet forekommer de beskyttede naturtyper: sø, mose, eng og overdrev. Grænsende op til projektområdet mod øst er Natura 2000-område nr. 259: Folehave Skov. Mod syd grønser arealet op til Arboretet, en botanisk have med landets største samling af buske og træer.

Den sydlige del af området er fugtigt og består af engvegetation der omkranser en mose med delvist åbent vandspejl og en sø; krebseklovandhullet, der som navnet antyder har en betydelig bestand af krebseklo, der fungerer som værtsplante for grøn mosaikguldsmed.

Området nord, vest og øst for vandhullet er overvejende lysåbent, forholdsvis tørt og skråner mod vandhullet. Området karakteriseres som overdrev, men er meget domineret af græsser.

Den nuværende pleje af arealet er høslæt med maskinel slåning.

Beskrivelse af det ansøgte

Ansøger søger om dispensation til at indhegne området med et lavt 3-trådet elhegn. Se kortbilag på ansøgningens side 3 for udgangspunktet for hegnets udformning. Det samlede græsningsareal udgør ca. 3 hektar. Ansøger har bekræftet at opsætningen af hegnet ikke vil kræve rydning af beplantning i beskyttet natur, samt at der vil være adgang til vand på begge halvdele af det samlede areal.

Græsningen består af robuste, nøjsomme og mindre kvægracer, som er særligt velegnede til ekstensiv græsning – f.eks. Galloway. På det ca. 3 hektar store areal vil der i udgangspunktet gå 2–4 dyr i græsningsperioden (lavt græsningstryk). Dyrene vil som hovedregel være på arealet fra april til december, afhængigt af vejr- og græsningsforhold. I vintermånederne vil området normalt være uden dyr.

Der udlægges desuden sten spredt på arealet (20-40 sten pr. hektar) med størrelsen ø400-ø1000, som delvist nedgraves.

Projektet forventes igangsat i løbet af i vinteren 2026/2027. Indhegning og forberedende arbejde vil ske forud for udsætning af dyr – som forventes udsat i april 2027.

Vurdering

Der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan gives dispensation til foranstaltninger, som ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper, når ændringerne er væsentlige eller i modstrid med ønsket om at opretholde

de pågældende naturtyper som sådanne. Reglerne er under ét udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i, at de beskyttede naturtyper opretholdes og ikke løbende forringes. En særlig omstændighed, der eventuelt kan begrunde dispensation fra § 3, kan være, at et indgreb har en naturforbedrende funktion.

Der er ansøgt om at opsætte et typisk landbrugshegn i form af et tretrådet elhegn. Hegnet flugter som udgangspunkt med den ydre afgrænsning af de beskyttede naturtyper. Langs en enkelt sti, krydser hegnet det beskyttede overdrev. Der er adgang til vand på begge sider af den indhegnede sti, som krydser dele af arealet og det forventes derfor at kvæg vil græsse begge "del-arealer" frem for kun den ene. Opstilling af hegn, der karakteriseres som typiske landbrugshegn, anses ikke for en ændring af tilstanden af et beskyttet område. Opsætningen af hegnet må dog ikke efterlade varige spor (f.eks. kørespor) i terrænet.

Græsning er en velegnet og meget anvendt metode til pleje af lysåbne naturtyper og lysåbne skovtyper, og både overdrev og ferske enge er afhængige af en vedvarende drift med høslæt og/eller afgræsning. Græsning omkring mose og sø kan forsinke tilgroning og føre til en relativt artsrig kærvegetation, der fremmer vilkår for bl.a. en del en- og toårige planter, samt flere arter af padder. En let optrampning af mosearealerne, anses desuden som et positivt indgreb i mosen, dog kan græsning også føre til en uhensigtsmæssig optrampning, og derfor stilles der vilkår om at dele af mose- og søarealer kan kræves indhegnet, såfremt områderne oplever en uhensigtsmæssig optrampning.

Der er i ansøgningsmaterialet ansøgt om afgræsning med 2–4 dyr på det ca. 3 ha store areal. Det er svarende til ca. 0,7-1,3 dyr pr. ha, hvilket stemmer omtrentligt med det generelt anbefalede græsningstryk på ferske enge (0,5-1,2 storkreaturer pr. ha).[3] For overdrev er det anbefalede græsningstryk lavere (0,3-0,8 storkreaturer pr. ha).[3] Der vil dog typisk være behov for et højere græsningstryk på lokaliteter som denne hvor græsning anvendes til at skabe en god naturtilstand, f.eks. for at ændre det samlede områdes plantesammensætning fra at være domineret af græsser til at tilgodese dværgbuske. Derfor indsættes der også et vilkår om at græsningen skal evalueres efter 3 år.

Sten skaber variation i landskabet og flere levesteder for planter og dyr: de giver ly og læ for smådyr, og er levested for mosser og laver. Stenene opvarmes af solen og tiltrækker sommerfugle, insekter og myrer, som lever omkring stenene og er med til at sprede frø, så der ofte udvikler sig en anden flora end ude på de åbne flader. Udlægning af sten i området vurderes derfor at være et positivt tiltag for området og naturtyperne.

Ovenstående taler overordnet for at der kan meddeles dispensation til det ansøgte.

[3] https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturindsatser/naturpleje/naturplejeportalen

Natura 2000
Det nærmeste Natura 2000-område er område nr. 259, *Folehave Skov* (Habitatområde H268) som grænser op til Folehave Overdrev mod øst. Området er specielt udpeget for at beskytte forekomster af både tørre og våde skovnaturtyper med dominans bøg på muld. I noget mindre omfang findes bøg på mor, ege-blandskov og elle- og askeskov. Området er således primært karakteriseret ved store løvskovsarealer med få områder af eng, mose og sø. På arealet nærmest projektområdet forekommer habitatnaturtypen ege-blandskov.

Hørsholm Kommune vurderer, at det ansøgte pga. projektets lokale karakter udenfor nærmeste Natura 2000-området, hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke udpegningsgrundlaget for de nærmeste Natura 2000-områder væsentligt.

Bilag IV-arter
Indenfor projektområdet er der observeret ynglende grøn mosaikguldsmed og stor kærguldsmed, der begge er bilag IV-arter. Grøn mosaikguldsmed er desuden Hørsholm Kommunes ansvarsart, og der er bl.a. lavet flere tiltag i krebseklovandhullet, for at sikre guldsmedens livsvilkår i området og kommunens som helhed.

Foruden de førnævnte guldsmede er det kommunens vurdering at der indenfor projektområdet og i det umiddelbare nærområde kan forekomme både spidssnudet frø og stor vandsalamander samt flere arter af flagermus.

Grøn mosaikguldsmed yngler i næringsrige søer og grøfter med levedygtige bestande af planten krebseklo. Efter forvandlingen jager grøn mosaikguldsmede i solåbne skovlysninger og skovbryn. Stor kærguldsmed yngler i vandhuller med permanent vanddække og stedvist solåbne partier i mose- eller skovområder eller eventuelt i områder domineret af lysåben natur. Vandhuller skal helst være uden væsentlig eutrofiering. Efter forvandlingen raster guldsmedene på steder med både sol og læ, oftest i skovbryn, på lysåbne skovveje og lignende steder. Græsning modvirker tilgroning omkring brinkerne af guldsmedenes ynglevandhuller, og forventes ikke at påvirke udbredelsen af krebseklo i søen.

De typiske ynglesteder for spidssnudet frø er lavvandede vandhuller på afgræssede enge og i moser. Det ansøgte projekt vil øge eng- og overdrevsarealet ved afgræsning, og betyde at der sker en afgræsning af bredderne, hvorfor det ansøgte, ikke vurderes at påvirke arten negativt.

Stor vandsalamander kan yngle i alle typer af søer, herunder temporære og søer under 100m^2. De foretrukne rasteområder på land er især i skovområder, under stammer med råddent træ, sten, døde blade og i musehuller. Det ansøgte projekt vurderes ikke at påvirke yngle- og rasteområder.

I kommunen er der observeret arter af flagermus, herunder dværgflagermus, brunflagermus, sydflagermus, troldflagermus, vandflagermus, pipistrelflagermus, brun langøre og skimmelflagermus og det vurderes derfor sandsynligt, at der i nærområdet i forekommer flere arter af førnævnte arter. Da der ikke skal fældes større løvtræer, og at ledelinjerne i landskabet vurderes til ikke at ville blive berørt at indgrebene, vurderes det, at der ikke er risiko at påvirke levesteder for flagermus negativt.

Samlet set vurderer kommunen at indgrebet vil have en positiv til indvirkning på områdets bilag IV-arter.

Inhabilitet

Da Hørsholm Kommunes Team Vej & Park både er ansøger og myndighed i sagen, har kommunen vurderet spørgsmålet om inhabilitet. I Hørsholm Kommune er planlægning og myndighedsopgaver adskilt og der er således ikke personalesammenfald mellem opgaverne. Ansøgning og projekt er derfor udarbejdet af en anden medarbejder end den medarbejder, der har truffet afgørelsen om dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3. Der er således sket en adskillelse mellem ansøger og myndighedsfunktioner, og kommunen vurderer på den baggrund, at der ikke foreligger inhabilitet.

Offentliggørelse og klagevejledning

Dispensationen er meddelt d. 7. oktober 2026, og er blevet offentliggjort på kommunens hjemmeside samme dag. Afgørelsen kan påklages, og klagefristen udløber d. 4. november 2026. Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelser efter naturbeskyttelsesloven eller de regler, der udstedes efter loven, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klage skal indgives inden 4 uger fra den dag hvor afgørelsen er meddelt.

Du klager via Klageportalen, som du finder via www.naevneneshus.dk, www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på Klageportalen med Mit-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Hørsholm Kommune. Hvis Hørsholm Kommune fastholder afgørelsen, sender Hørsholm Kommune klagen videre til behandling i nævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om Klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen,

skal du sende en begrundet anmodning til Hørsholm Kommune. Hørsholm Kommune videresender herefter din anmodning til nævnet, som træffet afgørelse om, hvorvidt du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på www.naevneneshus.dk.

Når du klager, skal du betale et gebyr på 900,- kr. for almindelige borgere, og 1.800,- kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Klageberettigende i sagen er:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at indbringe afgørelsen for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er meddelt jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Venlig hilsen

Kristian Ravn Kongerslev
Biolog

Bilag

- Ansøgning - Græsning Folehave Overdrev.

Kopi sendt til orientering

- 15. juni-fonden - info@15junifonden.dk
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) – mail@sgav.dk
- Danmarks Naturfredningsforening (DN) – dn@dn.dk
- DN lokalforening Hørsholm – hoersholm@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF) – natur@dof.dk
- DOF lokalafdeling Hørsholm – hoersholm@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening – nbu@botaniskforening.dk
- Friluftsrådet – lokalraad@friluftsraadet.dk
- Friluftsrådet Kreds Nordsjælland – hoersholm@friluftsraadet.dk